

Efter Opfordring fra flere skal her, som Indledning til dette afsluttende Hefte af „Gamle Danse“, gives nogle Oplysninger om de gamle Dansegilder og om nogle af de gamle Landsbyspillemand i Nordvestsjælland.

I mine Forældres Barndoms- og Ungdomstid benyttede man sig af enhver usædvanlig Lejlighed som Paaskud til at faa sig lidt Dans og Lystighed. Af Faders Regnskabsbog fra Drengæarene kan det saaledes ses, at der blev danset selv ved Lejligheder, hvor nu ingen tænker paa at danse. Man dansede saaledes ved *Barselgilder*, som de Velhavende holdt i to Dage; ofte blev første Dans danset af Moderen med den Nydøbte paa Armen. Ved *Bryllupper*, der i Reglen varede i to, undertiden i tre Dage, ja paa Røsnæs endog i fem, ved *Højtidsgilderne* i Julen og Fastelavnen, hvor der blev holdt baade *Karle-* og *Pigegilde*¹⁾ samt Gilde for de Gamle. Ved *Pinsefesterne* i Skoven, ved *Gammelmandsgilderne* hvor der blev danset jævnt og sindigt, ved *Høstgilderne* paa Gaardene og ved Hjembæk Kildemarked, der holdtes i to Dage, samt ved Ballerne paa Omegnens Herregaarde. Foruden disse Anledninger til Dans havde man mange andre, aarligt genkommende Gilder, der nu ikke kendes mere: *Klinegilde*, *Ornegilde*, *Kastegilde*, *Plovgilde* og *Nøddegilde*; desuden holdt Farfader „Dansegilde for Møllerne“. Det kunde ske, at der ved en

Auktion i Jyderup blev danset, og Moder har endog været med til en Begravelse hvor Størsteparten af Følget gik over og dansede i Nabogaarden. Ved et Barselgilde i Akseholm skulde der være stort Gilde. Mange var indbudt, der skulde danses, og Fader skulde spille med. Da Barnedaaben var overstaaet, kom der paa en eller anden ubegribelig Maade til at ligge saa meget Overtøj over Vuggen, at Barnet kvaltes. Men det gav ingen Skaar i Glæden eller nogen Forstyrrelse i Arrangementet; Gildet blev holdt alligevel, og man dansede, saa det klingrede efter, lige til den klare Dag.

Moder, Johanne Marie Olsen, f. 1844.

Senere kom der *Bønderballer*, Sangforenings- og Fugleskydningsballer samt Markeder. Om Gilderne i gamle Dage fortæller isørigt Moder²⁾: „Jeg var engang som Barn med til et Bryllup i Allerup ved Holbæk. Brudgommen var fra Sandby, og da alle Sandbyerne var med, kørte vi ned i hans Gaard for at hente ham. Ude i Gaarden stod Sandbys Spillemand, *Nis Christian*, opstillet. For hver Gang, der rullede en Vogn ind i Gaarden, filede han af alle Kræfter løs paa „Fiaalen“, han spillede kun det ene Stykke, og han har altsaa maattet spille det mindst tyve Gange, saa mange Vogne var vi nemlig. Selvom jeg den Gang kun var en lille Pige, husker jeg endnu tydeligt den Klinkevals han spillede (Se Hefte III No. 57). Det var Skik og Brug, at Brud og Brudgom skulde staa i den stiveste Bryllupsstads ude i Gaarden og tage imod de Fremmede, naar de kom for at følge til Kirke. Lige fra den første Vogn kom, maatte de staa ved Siden af hinanden og tage imod, ligegyldigt hvordan Vejret end var. Da min Søster Lisbeth i 1860 holdt Bryllup, stod hun i Bislagsdøren derhjemme og tog imod Gæsterne. Ved sin højre Side havde hun seks Hornblæsere, og for hver Gang der rumlede en Vogn ind, spillede Musikerne et Stykke, og Lisbeth bød „Velkommen“. Ih! hvor Hornblæserne dog spillede op, da Brudgommen, Niels Frederik, kom i Spidsen for hele sin Slægt og de Gommestrup Bønder — en hel Fanfare!

1) Kaldtes saaledes fordi Pigerne ved denne Lejlighed optraadte paa Karlens Manér, de bestilte Dansestuen og Spillemanden, betalte alle Omkostninger ved Leje af Stuen, Spillemanden og Fortæringen, til Gengæld havde de Lov til at „tage op“ — noget de ikke lod sig sige to Gange.

2) Chr. Olsen: Fra Nordvestsjælland. 1923 S. 85.